

פרשת ואתחנן – שיעור ציונות ושיעור תפילה

בתחילת הפרשה מופיעה תפילתו של משה רבנו להיכנס לארץ ישראל: "וְאַתְּחַנֵּן אֵל ה' פֶּעַת הַהוּא לֵאמֹר... אֶעֱבְרָה נָא וְאֶרְאֶה אֶת הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן" (ג כג-כה). במדרש דברים רבה (יא י) דרשו רבותינו שמשה התפלל חמש מאות וחמש עשרה תפילות. המספר 515 שווה בגימטריא למילה "וְאַתְּחַנֵּן", וגם למילה "תְּפִלָּה".

מתפילת משה אנו לומדים כמה שיעורים חשובים:

שיעור ראשון: כמה חשוב לגור בארץ ישראל!

משה התפלל 515 תפילות רק כדי לזכות להיכנס לארץ ישראל, והוא לא זכה. אשרינו! מה טוב חלקנו שזכינו בחסדי ה' לגור בארץ ישראל! מי שטרם זכה לחיות בארץ ישראל, צריך להתפלל תמיד ולהשתדל בכל מאודו לעלות לארץ. ומי שזכה, עליו להתפלל על אחינו הנמצאים עדיין בגלות שיעלו ארצה. "וְקִבְּצֵנוּ יַחַד מֵאֲרָבַע כְּנָפֹת הָאָרֶץ".

שיעור שני שאפשר ללמוד מתפילת משה: אסור להתיימש מלהתפלל גם אם לא נענים מיד, כי אף אחד לא יודע כמה תפילות נצרכות לקבלת בקשתו. במסכת ברכות (לב:) מנו חז"ל את התפילה בין ארבעה דברים שצריכים חיזוק (רש"י: שיתחזק אדם בהם תמיד בכל כוחו). ומובאים שם דברי האמורא רבי חמא ברבי חנינא: "אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה, יחזור ויתפלל, שנאמר: קָנָה אֵל ה', מְנַחֵם וְנִצְמָח לְפָנָיו קָנָה אֵל ה' (תהלים כז יד)".

אבל כדי שהתפילה תיענה צריך שכל מחשבתו של המתפלל תהיה נתונה רק לתפילה שמוציא מפיו ולא לשום דבר אחר, וכמו שאמר אבא שאול (כמובא במדרש תנחומא, תחילת פרשת חיי שרה): "אם כינון אדם את דעתו בתפלה, יהא מובטח שתפלתו נשמעת".

מסופר על בית הכנסת בצפת שבו התפללו ביחד רבי יוסף קארו, מחבר השולחן ערוך, והאר"י הקדוש, רבי יצחק לוריא. בבית כנסת זה היה נהוג שהחזן מתחיל את חזרת הש"ץ ברגע שרבי יוסף קארו מסיים את תפילת הלחש, ולא חיכו לאר"י שהיה מאריך מאוד בתפילתו. בוקר אחד סיים האר"י את תפילתו ורבי יוסף קארו עדיין לא סיים. אמר האר"י לחזן שיתחיל את חזרת הש"ץ.

ענה לו החזן: "רבי יוסף קארו עדיין לא סיים את תפילתו, וצריך לחכות לו".

אמר לו האר"י: "תתחיל להתפלל ואל תחכה", והוסיף ואמר לחזן: "אחרי התפילה תלך לרבי יוסף קארו, ותגיד לו שרק כשאתה מתפלל – צריך לחכות לך; אבל כשאתה לא מתפלל – לא צריך לחכות לך!"

החזן הנבוך התחיל להתפלל, ומיד בסוף התפילה ניגש אל רבי יוסף קארו להתנצל על כך שלא חיכה לו שיסיים את תפילתו, ואף הוסיף בפחד גדול את דברי התוכחה של האר"י שלא מחכים למי שלא מתפלל... להפתעתו של החזן, פרץ רבי יוסף קארו בצחוק גדול ואמר לחזן: "האר"י צדק! באמצע תפילת שמונה עשרה נזכרתי בשאלה הלכתית קשה שנשאלתי, ובמקום להמשיך להתפלל חשבתי מה עליי לענות לשואל, תוך כדי שאני מעביר במחשבותי סוגיות רבות בתלמוד הנוגעות לשאלה שנשאלתי. ולכן, צדק האר"י הקדוש שקרא את מחשבותיי, שלא צריך לחכות למי שלומד באמצע התפילה".

השבת שבת נחמו. יהי רצון שנזכה עוד השנה לנחמה הגדולה שתהיה בבניין בית המקדש ובגאולת ישראל השלמה.